

ภาคผนวก ข

โครงการชายหาดติดดาว

โครงการชายหาดติดดาวเป็นการร่วมมือกันระหว่างกรมควบคุมมลพิษ สำนักงาน ปลัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและบริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ร่วมมือกันพัฒนาสิ่งแวดล้อมบริเวณชายหาด

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือชี้วัดระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชายหาด พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมการและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงนำไปสนับสนุนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการจัดการ แก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาด ซึ่งที่ผ่านมาชายหาดที่ได้รับการติดดาวไปแล้ว 150 แห่ง หาดที่ได้รับ 5 ดาวมีทั้งหมด 4 แห่ง คือหาดบิเล๊ะ เกาะห้อง หาดยาว เกาะพีพี หาดเกาะอาดัง และหาดเกาะลิดี

วิธีการประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดแผนการดำเนินงาน

1.1 กำหนดชายหาดท่องเที่ยวที่จะศึกษา โดยเลือกหาที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

1.2 กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม

1) คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ได้แก่

- ปริมาณแบคทีเรียเรียกกกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด เป็นดัชนีที่บ่งชี้ถึงความสกปรกที่ปนเปื้อนมาจากสิ่งขับถ่ายของมนุษย์และสัตว์ ปกติแบคทีเรียกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในลำไส้ของคนและสัตว์โดยไม่ก่อให้เกิดโรค แต่หากพบแบคทีเรียกลุ่มนี้ในแหล่งน้ำมากอาจแสดงว่า แหล่งน้ำนั้นมีโอกาสที่จะมีเชื้อโรคบางชนิด เช่น อหิวาตกโรค บิด ไทฟอยด์ เป็นต้น แพร่กระจายปะปนในแหล่งน้ำได้

- สารแขวนลอย สารแขวนลอยในน้ำจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต โดยสาร

แขวนลอยที่มีความเข้มข้น 6 มก./ล. และมีอัตราการตกตะกอน 4 มก./ตร.ซม./วัน จะทำให้อัตราการหายใจของปะการังลดลง นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อกรวยน้ำและทัศนียภาพในการมองของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

2) ปริมาณขยะตกค้าง ได้แก่ ขยะตกค้างในน้ำ บนชายหาด และชุมชนชายทะเล

3) ความสมบูรณ์ของชายหาด ได้แก่ สันทราย สภาพปะการังและการกัดเซาะชายฝั่ง

- สันทราย เป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวต้องมีการดูแลรักษาเป็นอย่างดีเพราะมีความไม่มั่นคงทั้งทางกายภาพและระบบนิเวศน์ สามารถเปลี่ยนแปลงได้จากอิทธิพลของลม มีความหลากหลายทางชีวภาพต่ำ หากพบสันทรายบริเวณใดจะแสดงให้เห็นว่าหาดดังกล่าวได้รับการดูแลรักษาให้คงสภาพธรรมชาติไว้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังคาดการณ์ได้ว่า หาดนั้นจะมีการก่อกำขึ้นเรื่อยๆ หรือหาดจะมีการขยายออกไป

- การกัดเซาะชายหาด จะทำให้สภาพของชายหาดเปลี่ยนแปลงไปหรือเกิดการถอยร่นของชายทะเลเข้าไปในแผ่นดิน ทำให้ทรัพย์สินในบริเวณชายฝั่งเสียหาย ซึ่งนอกจากจะไม่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวแล้ว ยังแสดงให้เห็นว่าไม่ได้มีการศึกษาอย่างจริงจังก่อนทำการพัฒนาหรือก่อนการก่อสร้างในพื้นที่

- ปะการัง เป็นระบบนิเวศที่สำคัญประเภทหนึ่ง เนื่องจากเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต เป็นแหล่งอาหาร เป็นแนวกำบังคลื่นลมและแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องพิจารณาสภาพของปะการัง ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าพื้นที่นั้นๆ ได้รับการดูแลรักษาให้คงสภาพธรรมชาติไว้ได้ในระดับใด

4) การใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยพิจารณาการรุกรานชายหาด

- การรุกรานชายหาด จะมีผลต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพ โดย บดบังหรือทำลายทัศนียภาพที่สวยงาม รวมทั้งน้ำเสียจะทำให้คุณภาพน้ำบริเวณนั้นต่ำลง พร้อมทั้งได้กำหนดช่วงคะแนนน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรต่างๆ

1.3 กำหนดช่วงเวลาการสำรวจในแต่ละปี แบ่งเป็นช่วงฤดูท่องเที่ยว 4 ครั้ง และนอกฤดูท่องเที่ยว 2 ครั้ง พร้อมทั้งพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ร่วมในการกำหนดเวลาการออกสำรวจ เช่น วันหยุดเทศกาล วันเสาร์-อาทิตย์ วันธรรมดา ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน การขึ้น-ลงของน้ำ ซึ่งจะเก็บตัวอย่างที่ระดับน้ำลงต่ำสุด เพื่อให้ได้ถึงข้อมูลคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งที่ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2

วิธีการสำรวจเพื่อประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวและเกาะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การสำรวจคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง เก็บตัวอย่างน้ำทะเลที่ทุกๆ ระยะ 500 เมตร ตลอดแนว ความยาวหาด จากบริเวณที่มีกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่ความลึกประมาณ 1 เมตร
2. การสำรวจปริมาณขยะตกค้าง สำรวจบริเวณเดียวกับที่เก็บตัวอย่างน้ำ โดยเก็บขยะตกค้าง ในน้ำทั้งที่ลอยน้ำและใต้น้ำ รวมทั้งขยะที่ตกค้างบนชายหาด ในพื้นที่ขนาด 100 ตารางเมตร ส่วนขยะตกค้างในชุมชนชายหาด จะประเมินปริมาณขยะที่ตกค้างนอกถึงรองรับขยะที่ตั้งอยู่บริเวณแนวชายหาด
3. การสำรวจความสมบูรณ์ของชายหาด สันทรายจะใช้เวลาเดินสำรวจ ส่วนข้อมูลการกัดเซาะ ชายหาดและปะการังจะใช้ข้อมูลทุติยภูมิล่าสุดจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและได้ศึกษาไว้
4. การสำรวจการรุกรานชายหาด ใช้วิธีการเดินสำรวจเพื่อวัดขนาดพื้นที่ของสิ่งก่อสร้างถาวรที่รุกรานแนวชายหาด เช่น จุดชมวิวยื่นลงไปทะเล ท่าเทียบเรือ ร้านอาหาร เป็นต้น แล้วคำนวณเป็นร้อยละกับขนาดพื้นที่หาดทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลการสำรวจ

ผลการสำรวจที่ได้ จะนำมาคำนวณเพื่อหาคะแนนค่าคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวผลการสำรวจที่ได้ จะนำมาคำนวณเพื่อหาคะแนนค่าคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวนั้น โดยพิจารณาจาก ผลการสำรวจ และน้ำหนักความสำคัญของตัวชี้วัด แล้วแทนค่าด้วยสูตร ผลที่ได้จึงเป็นค่าดัชนี (จำนวนดาว) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าดัชนี = 1-2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมต่ำมาก

ค่าดัชนี = 3-4 คุณภาพสิ่งแวดล้อมต่ำ

ค่าดัชนี = 5-6 คุณภาพสิ่งแวดล้อมพอใช้

ค่าดัชนี = 7-8 คุณภาพสิ่งแวดล้อมดี

ค่าดัชนี = 9-10 คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีมาก

มาตรฐานใบไม้เขียว...เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและโรงแรมไทย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ที่ผ่านมามีได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทั้งจากภาครัฐและเอกชน ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังคงมีแนวโน้มเติบโตในเกณฑ์ดี และยังส่งผลให้ธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวมีการขยายตัวในอัตราสูงตามไปด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การเติบโตของภาคการท่องเที่ยวและการขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวตามมา ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยและหากยังไม่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงย่อมจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวไทยในระยะยาว โดยจะบั่นทอนศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลกในปัจจุบันได้หันมาให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมจึงได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจใช้บริการของนักท่องเที่ยว ธุรกิจอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอนาคตจำเป็นต้องใส่ใจกับประเด็นสิ่งแวดล้อมหรือได้รับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการเจริญเติบโตทางธุรกิจที่ยั่งยืน เช่น การเข้ารับบริการของลูกค้าในธุรกิจโรงแรมและที่พักมีโอกาสมากขึ้นได้หากสถานที่ดังกล่าวมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน นอกจากนี้จากความสำคัญของสิ่งแวดล้อม องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) จึงได้ประกาศให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทุกแขนงไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหาร รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการประกันคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมที่มีมาตรฐานที่ชัดเจนภายใน 5 ปีนับจากนี้ ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงได้ร่วมมือกันจัดทำระบบมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่เรียกว่า “มาตรฐานใบไม้เขียว” ขึ้นเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในทิศทางเดียวกันและเพื่อส่งเสริมให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเติบโตได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ซึ่งหลังจากจัดทำมาตรฐานโรงแรมคาดว่าจะส่งผลให้ธุรกิจโรงแรมในประเทศตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยว และสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ อันจะเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มรายได้เข้าประเทศและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยให้โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับในระดับโลก

มาตรฐานสำหรับธุรกิจท่องเที่ยว Green Globe

ปัจจุบันกระแสการอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมาก การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมแบบยั่งยืนได้ถูกนำมาใช้ในหลายๆ ประเทศ ในขณะที่วงการท่องเที่ยวทั่วโลกจะคำนึงถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติตามแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น นอกจากนี้ หลายประเทศได้ร่วมกันศึกษา วางแผน และพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องและส่งผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยสภาการเดินทางและท่องเที่ยวโลก (World Travel & Tourism Council) ได้พัฒนามาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หรือมาตรฐาน Green Globe ขึ้นในปี 1994 และได้รับการสนับสนุนจากสมาคมอุตสาหกรรมนานาชาติกว่า 20 องค์กรให้เป็นมาตรฐานจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวและโรงแรม (นอกเหนือจากมาตรฐานจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว) สามารถนำไปใช้ได้กับองค์กรต่างๆ ในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทุกประเภทเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมาตรฐาน Green Globe มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และมีข้อกำหนดครอบคลุมประเด็นหลัก 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. การลดปริมาณของเสีย การนำกลับมาใช้ใหม่และการนำไปแปรรูป 2. ประสิทธิภาพของการใช้พลังงาน การอนุรักษ์และการจัดการพลังงาน 3. การจัดการเรื่องการใช้ทรัพยากรน้ำ 4. นโยบายการจัดซื้อที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ 5. การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม โดยโครงการ Green Globe จะออกไปรับรองมาตรฐานให้แก่องค์กรท่องเที่ยวที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเหมาะสมกับประเภทชนิด และสถานที่ ขณะที่องค์กรนั้นสามารถประทับตราสัญลักษณ์ Green Globe ลงบนเอกสารต่างๆ ขององค์กรเพื่อประชาสัมพันธ์องค์กรได้อีกด้วย

มาตรฐานใบไม้เขียว...มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมไทย

โครงการมาตรฐานใบไม้เขียว ถือกำเนิดขึ้นเมื่อ 26 มีนาคม 2540 โดยคณะกรรมการส่งเสริมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว (คสสท.) ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมาจากการร่วมกันจัดตั้งของหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องรวม 6 หน่วยงาน ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สมาคมโรงแรมไทย (THA) โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติประจำภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก (UNEP) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (สำนักงานการจัดการด้านการไฟฟ้า) การประปานครหลวง และสมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยวในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้

มาท่องเที่ยว รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและโรงแรมไทยในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน โดย คสท. ได้ดำเนินการจัดตั้งมูลนิธิใบไม้เขียวขึ้น เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2541 เพื่อดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพัฒนาสิ่งแวดล้อมของธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ส่งผลให้มาตรฐานใบไม้เขียวอยู่ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิใบไม้เขียวไปโดยปริยาย

มาตรฐานใบไม้เขียวมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับและพัฒนามาตรฐานโรงแรมไทยให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยผลักดันให้ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวของไทยมีการพัฒนามาตรฐานการดำเนินงานและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนามาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการและการพัฒนาประสิทธิภาพของเทคโนโลยี นอกจากนี้มาตรฐานใบไม้เขียวยังใช้เป็นแนวทางจำแนกระดับมาตรฐานโรงแรมของไทยอย่างเป็นรูปธรรม และจะผลักดันให้เทียบเท่ามาตรฐานด้านการท่องเที่ยวสากลที่ใช้ในต่างประเทศภายในปี 2555 เพื่อเป็นโครงการนำร่องสำหรับการจัดทำมาตรฐานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยในส่วนอื่นๆ ในอนาคต สำหรับการตรวจสอบโรงแรมตามมาตรฐานใบไม้เขียวแบ่งการจัดการออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. **Screening Questionnaire** เป็นขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องของการดำเนินธุรกิจโรงแรมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากโรงแรมที่เข้าร่วมโครงการผ่านขั้นตอนนี้จะได้รับใบรับรองการเข้าร่วมโครงการ หรือ Green Leaf Letter of Participation

2. **Qualifying Questionnaire** เป็นขั้นตอนการพิจารณาขอบเขตความเหมาะสมของการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงแรม ซึ่งรวมถึงการจัดการการใช้พลังงานและสิ่งแวดล้อมในขั้นต้นที่ไม่ทำให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อสมดุลของระบบนิเวศ เช่น การนำพืชหรือผลิตภัณฑ์จากป่ามาตกแต่งอาคารสถานที่ เป็นต้น

3. **Grading Questionnaire** เป็นขั้นตอนการตรวจสอบการปฏิบัติการทุกแผนกของการดำเนินธุรกิจโดยพิจารณาผลกระทบจากขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงแรมที่เข้าร่วมจะได้รับแบบประเมินการรักษาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 11 หมวด ได้แก่ 1. นโยบายและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม 2. การจัดการของเสีย 3. ประสิทธิภาพการใช้พลังงานและน้ำ 4. การจัดซื้อ 5. คุณภาพอากาศภายในอาคาร 6. มลพิษทางอากาศ 7. มลพิษทางเสียง 8. คุณภาพน้ำ 9. การเก็บรักษา ใช้ และการจัดการ

เชื้อเพลิง ก๊าซ และสารพิษ 10. ผลกระทบต่อระบบนิเวศ 11. การมีส่วนร่วมกับชุมชนและองค์กรท้องถิ่น

หมวด	จำนวน คำถาม	ตัวอย่างคำถาม
1. นโยบายและมาตรการ ด้านสิ่งแวดล้อม	24	โรงแรมได้จัดทำนโยบายสิ่งแวดล้อมของการดำเนินงานหรือไม่
2. การจัดการของเสีย	22	มีการลดปริมาณของเสียจากต้นทางเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขยะมูลฝอยจากทุกส่วนของโรงแรมหรือไม่
3. ประสิทธิภาพการใช้ พลังงานและน้ำ	92	มีการกำหนดเป้าหมายหรือ แนวทางลดการใช้เชื้อเพลิงหรือไม่
4. การจัดซื้อ	19	มีการกำหนดให้ซื้ออาหารที่ผลิตได้ในฤดูกาลเพื่อลดการใช้พลังงานในการเก็บรักษา ขนส่ง บรรจุหีบห่อและผลิตหรือไม่
5.คุณภาพอากาศภายในอาคาร	10	จัดให้มีพื้นที่สูบบุหรี่ที่แยกจากพื้นที่ส่วนอื่นๆ อย่างชัดเจนพร้อมทั้งแสดงเครื่องหมายบ่งบอกอย่างชัดเจนหรือไม่
6. มลพิษทางอากาศ	20	มีการห้ามใช้โฟม สเปร์ย จากประปองอัดแรงดันและสารละลายที่เป็นสารประกอบของ CFC หรือไม่
7. มลพิษทางเสียง	7	มีการปรับปรุง จัดการ หรือดัดแปลงส่วนของอาคารให้สามารถลดและป้องกันเสียงจากการทำกิจกรรมต่างๆ ออกมาภายนอกหรือไม่
8. คุณภาพน้ำ	13	มีการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสียจากทางระบายน้ำเสียของโรงแรมอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำเสียไปยังแหล่งอื่นหรือไม่
9. การเก็บ รักษา ใช้ และการจัดการ	16	มีการติดตั้งมาตรวัดปริมาณการเก็บแรงดันและปริมาณการใช้เชื้อเพลิง แก๊ส และสารพิษ น้ำมัน

10.ผลกระทบต่อระบบนิเวศ	10	เชื้อเพลิงและแก๊ส เพื่อประโยชน์ในการติดตาม
11. การมีส่วนร่วมกับชุมชนและองค์กร	11	ตรวจสอบการรั่วไหล การสูญเสีย และการปรับปรุงประสิทธิภาพหรือไม่ มีการห้ามจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากป่าและทะเลในบริเวณโรงแรมหรือไม่ มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรท้องถิ่น ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในโอกาสต่างๆ หรือไม่

สำหรับขั้นตอนการจัดลำดับใบไม้เขียว คสสท. จะประมวลผลคะแนนจากการตรวจสอบเปรียบเทียบกับคะแนนมาตรฐานที่ได้จากการตรวจสอบตามมาตรฐานโรงแรมอ้างอิงจำนวน 20 แห่ง แล้วเปรียบเทียบกับใบไม้เขียว โดยมีตั้งแต่ 1-5 ใบ ซึ่งขึ้นกับประสิทธิภาพของแต่ละโรงแรมในโรงแรม โดยจำนวนใบไม้ 5 ใบจัดเป็นโรงแรมที่มีประสิทธิภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ซึ่งโรงแรมจะได้รับมอบเกียรติบัตรใบไม้เขียว (Green Leaf Certification) ที่ระบุจำนวนใบไม้พร้อมบันทึกชื่อของโรงแรมไว้ในสมุดบันทึกโรงแรมใบไม้เขียว (Green Hotel Directory) เพื่อประกาศเกียรติคุณ ตลอดจนเผยแพร่รายชื่อโรงแรมที่ได้รับใบไม้เขียวแก่นักท่องเที่ยว นักธุรกิจทั้งในและต่างประเทศให้เป็นที่รู้จักทั่วโลก โดยจะมีการปรับปรุงมาตรฐานใบไม้เขียวใหม่ทุกๆ 2 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวโลกต่อไป ทั้งนี้เกียรติบัตรใบไม้เขียวมีอายุ 2 ปี นับตั้งแต่วันที่ระบุไว้ในเกียรติบัตร และมูลนิธิใบไม้เขียวจะแจ้ง ให้โรงแรมที่เข้าร่วมโครงการทราบภายใน 6 เดือนก่อนเกียรติบัตรหมดอายุ เพื่อให้ผู้ประกอบการโรงแรมแห่งนั้นได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานใหม่ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหากต้องการต่ออายุเกียรติบัตร ทั้งนี้มาตรฐานใบไม้เขียวมีข้อแตกต่างกับมาตรฐานสิ่งแวดล้อมสากล หรือ ISO 14000 ที่สำคัญมีอยู่ 3 ประการ คือ

1. มาตรฐาน ISO 14000 เป็นมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่หน่วยงานหรือองค์กรทุกประเภทควรจัดทำขึ้นสำหรับองค์กรของตนเอง ไม่จำกัดเพียงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวเท่านั้น

2. การขอมาตรฐาน ISO 14000 เสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเงินที่สูงประมาณ 3 ล้านบาท/แห่ง สำหรับการส่งผู้เชี่ยวชาญมาตรวจสอบ ทำให้เงินตราไหลออกนอกประเทศโดยไม่จำเป็น

ขณะที่มาตรฐานใบไม้เขียวเสียค่าใช้จ่ายเพียง 8 พันบาทเท่านั้น เนื่องจากได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐส่วนหนึ่ง

3. มาตรฐาน ISO 14000 เป็นมาตรฐานกลางที่เกิดขึ้นในยุโรป ซึ่งไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิศาสตร์ของเอเชีย ส่วนมาตรฐานใบไม้เขียวให้ความสำคัญกับมาตรฐานตามหลักวิชาการที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล แต่มีการประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย

คะแนนมาตรฐานใบไม้เขียว

ระดับคะแนน		จำนวน (ใบ)
น้อยกว่าร้อยละ 52	ได้รับเกียรติบัตรใบไม้เขียว	1
ตั้งแต่ร้อยละ 52-56.8	ได้รับเกียรติบัตรใบไม้เขียว	2
ตั้งแต่ร้อยละ 56.9-61.7	ได้รับเกียรติบัตรใบไม้เขียว	3
ตั้งแต่ร้อยละ 61.8-66.5	ได้รับเกียรติบัตรใบไม้เขียว	4
มากกว่าร้อยละ 66.5	ได้รับเกียรติบัตรใบไม้เขียว	5

นอกจากมาตรฐานใบไม้เขียวเพื่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังมีมาตรฐานโรงแรมอีกประเภทหนึ่งที่ได้จัดทำขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ คือ มาตรฐาน “ดาวโรงแรม” เป็นมาตรฐานสำหรับธุรกิจโรงแรมที่พักที่เน้นด้านการให้บริการแก่ลูกค้า ซึ่งแตกต่างจากมาตรฐานใบไม้เขียวที่เน้นด้านสิ่งแวดล้อม เกิดจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สมาคมโรงแรมไทย มหาวิทยาลัยมหิดลมหาวิทยาลัยรังสิต โดยมาตรฐานดาวโรงแรมครอบคลุม 3 ลักษณะ คือ มาตรฐานการก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพิจารณาจากสถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อม การก่อสร้าง และการจัดสถานที่ตามประโยชน์ใช้สอย มาตรฐานการบำรุงรักษา เป็นการพิจารณาในเรื่องเดียวกับมาตรฐานแรกให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานสะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ และมาตรฐานคุณภาพการบริการ อาทิ บุคลิกภาพของพนักงานโดยรวม คุณภาพการบริการบริเวณล็อบบี้ คุณภาพบริการห้องพัก อย่างไรก็ตาม การจัดระดับดาวโรงแรมมีข้อจำกัดตรงที่ไม่สามารถวัดคุณภาพที่แท้จริงของการบริการได้ในหลายประเทศ อาทิ อังกฤษ นิวซีแลนด์ จึงได้นำระบบประกันคุณภาพมาใช้ประกอบการจัดบริการดาวโรงแรมสำหรับประเทศไทยมาตรฐานดาวโรงแรมแบ่งระดับโรงแรมออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 ดาว โดยใช้เกณฑ์ของ

ระดับดาวโรงแรมประเทศต่างๆ เป็นหลักและนำมาประยุกต์เป็นมาตรฐานดาวโรงแรมของไทยเอง เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบธุรกิจโรงแรมของประเทศที่มีความเป็นมาตรฐานเหมือนกับต่างประเทศ ขณะเดียวกันยังทำให้นักท่องเที่ยวทราบว่าโรงแรมที่เข้าพักอยู่ในระดับดาวใดอีกด้วย

สถานการณ์ปัจจุบัน

ที่ผ่านมา มูลนิธิใบไม้เขียวได้มอบเกียรติบัตรใบไม้เขียวแก่โรงแรมต่างๆ แล้วจำนวน 3 ครั้ง โดยมีจำนวนโรงแรมที่เข้าร่วมโครงการและได้รับเกียรติบัตรเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมของธุรกิจโรงแรมที่มีมากขึ้น

ครั้งที่	วันที่มอบเกียรติบัตร	จำนวนโรงแรมที่ได้รับเกียรติบัตร (แห่ง)					รวม (แห่ง)
		5 ใบ	4 ใบ	3 ใบ	2 ใบ	1 ใบ	
1	30 พฤศจิกายน 2541	5	13	6	6	4	34
2	2 ตุลาคม 2543	11	11	11	12	19	64
3	17 ธันวาคม 2546	11	14	17	17	21	80

ในอนาคตมูลนิธิฯ มีแผนจะผลักดันโครงการมาตรฐานใบไม้เขียวสู่มาตรฐานระดับอาเซียน (Green Leaf Standard for Asean) ซึ่งมูลนิธิฯ ได้มีการประสานงานกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พร้อมทั้งมีการผลักดันในเวทีโลกผ่านเลขาธิการอาเซียนในการสร้างมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอาเซียนร่วมกัน รวมถึงการเสนอโครงการฯ ผ่านการประชุมสมาคมโรงแรมแห่งอาเซียน หรือ AHARA (Asian Hotel and Restaurant Association) อีกด้วย โดยมีไทยเป็นแกนนำในการผลักดันโครงการฯ นี้ อีกทั้ง ในอนาคตจะขยายมาตรฐานดังกล่าวไปสู่การจัดรายการนำเที่ยวด้วย เนื่องจากในปัจจุบันอาเซียนยังไม่มีมาตรฐานกลางด้านสิ่งแวดล้อมของตัวเอง โดยส่วนใหญ่จะใช้มาตรฐาน ISO 14000 ซึ่งมีต้นกำเนิดจากยุโรปและไม่เหมาะสมกับประเทศในอาเซียน

สำหรับมาตรฐานดาวโรงแรมนั้น ททท. ได้ร่วมกับภาคเอกชนทำการมอบป้ายดาวโรงแรมให้กับโรงแรมทั่วประเทศที่ผ่านมาตรฐาน ล่าสุด มีโรงแรม 84 แห่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานดาวโรงแรม จากจำนวนโรงแรมเข้าร่วมสมัคร 110 แห่ง แบ่งเป็นระดับ 2 ดาว จำนวน 5 แห่ง 3 ดาว จำนวน 29 แห่ง 4 ดาว จำนวน 33 แห่งและ 5 ดาว จำนวน 17 แห่ง (กรุงเทพฯ 10 แห่ง ต่างจังหวัด 7 แห่ง) และได้มีการมอบใบรับรองหรือป้ายมาตรฐานดาวโรงแรมเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2547

ขณะที่มีโรงแรมต่างๆ ให้ความสนใจขอรับมาตรฐานโรงแรมรอบใหม่เพิ่มอีกไม่น้อยกว่า 50 แห่ง ทั้งนี้ จะมีการจัดมาตรฐานโรงแรมครั้งที่ 2 ขึ้นในปี 2548 คาดว่าจะมีโรงแรมกว่า 300 แห่งทั่วประเทศเข้าร่วมโครงการ โดยหน่วยงานต่างๆ อาทิ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว สมาคมโรงแรมไทย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยรังสิต ได้ออกแบบประเมินมาตรฐาน 500 ข้อให้แก่โรงแรมที่สมัครตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2547 และจะประกาศผลการประเมินเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2548 และคาดว่าจะภายใน 5 ปีจะมีโรงแรมเข้าร่วมโครงการประมาณ 1,500 แห่ง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาตัวเลขของโรงแรมที่สมัครและผ่านเกณฑ์มาตรฐานมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับจำนวนโรงแรมทั้งหมด (ปัจจุบันมีโรงแรมประมาณ 5,700 แห่ง จำนวนห้องพักมากกว่า 3 แสนห้อง และมีการจ้างงานในธุรกิจดังกล่าวมากกว่า 5 แสนคน) มีเป็นจำนวนน้อย เนื่องจากเป็นปีแรกที่มีการดำเนินการและโรงแรมที่เข้ารับการรับรองมาตรฐานจะต้องมีความพร้อมหลายๆ ด้าน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) มีแนวทางให้สมาคมโรงแรมไทยจัดทำมาตรฐานเพิ่มเติมให้ได้ไม่น้อยกว่า 1 พันแห่ง เพื่อยกระดับโรงแรมไทยให้ได้มาตรฐานทัดเทียมกับโรงแรมของประเทศชั้นนำด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดให้มีการขยายผลการให้ดาวโรงแรมหรือการจัดมาตรฐานโรงแรม โดยหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวฯ จะมีการดำเนินการจัดแบ่งมาตรฐานและจัดทำเกณฑ์ชี้วัดแหล่งท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกในปี 2547 ซึ่งจะสำรวจและจัดลำดับแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ นอกจากนี้ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (สพท.) ได้เปิดเผยภายหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยมาตรฐานโรงแรมอาเซียนเมื่อ 20 พฤษภาคม 2547 ว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วมประชุม 5 ประเทศ ประกอบด้วยไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย จากประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้ร่วมกันหาจุดยืนของมาตรฐานโรงแรมในภูมิภาคเอเชีย เพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันในการติดดาวโรงแรมทั่วประเทศในกลุ่มอาเซียน และถือเป็นการสร้างจุดขายที่แข็งแกร่งในการจูงใจนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก

มาตรฐานใบไม้เขียว...เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและโรงแรมไทย

โรงแรมที่เข้าสู่ระบบการจัดมาตรฐานจะได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวรวมถึงนักธุรกิจทั้งชาวไทยและต่างชาติ ในด้านการตลาดจะเพิ่มความน่าเชื่อถือแก่โรงแรม และเป็นการประชาสัมพันธ์โรงแรมในอีกทางหนึ่ง ยิ่งไปกว่านั้นจะได้ทราบถึงจุดบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนามาตรฐานของโรงแรมให้ดียิ่งขึ้น ส่งผลดีต่อระบบมาตรฐานโรงแรมไทย ตลอดจนทำให้การท่องเที่ยวของไทยมีคุณภาพ และเป็นส่วนที่จะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวซึ่ง

เป็นผู้บริโภคโดยตรง โรงแรมที่เข้าร่วมนอกจากจะสามารถใช้มาตรฐานดังกล่าวแข่งขันในตลาดโลกได้เพราะกระแสของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้หันมาใช้บริการโรงแรมที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยจะเลือกพักเฉพาะโรงแรมที่มีมาตรฐานสิ่งแวดล้อมเท่านั้น โรงแรมยังสามารถลดต้นทุนการผลิตทั้งระยะสั้นและระยะยาวซึ่งจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายภายในได้ โดยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยลดต้นทุนการทำธุรกิจของประเทศ นอกจากนี้ การจัดการการใช้พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและการกำจัดของเสียอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยประหยัดค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ และค่าขยะ เป็นต้น การจัดทำมาตรฐานโรงแรมจึงไม่เพียงเป็นการยกระดับมาตรฐานโรงแรมไทยโดยเฉพาะมาตรฐานด้านความปลอดภัยสุขอนามัย สิ่งแวดล้อม และการบริการเท่านั้น แต่ยังเป็นการผลักดันและสร้างมาตรฐานการแข่งขันทางธุรกิจให้สามารถรองรับเป้าหมายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกตามยุทธศาสตร์ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย (Tourism Capital of Asia) ในปี 2551 ซึ่งประเทศไทยกำหนดเป้าหมายจะมีนักท่องเที่ยวถึง 20 ล้านคนเป็นปีแรก

สรุป

มาตรฐานใบไม้เขียวถือได้ว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะการผลักดันธุรกิจโรงแรมสู่ระดับมาตรฐานสากลด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งนับว่ามีความสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับศักยภาพและการบริการของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อการเติบโตของภาคท่องเที่ยวแล้วยังส่งผลให้ธุรกิจโรงแรมซึ่งนับว่ามีความเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวมากที่สุด ได้เป็นที่รู้จักและยอมรับของนักท่องเที่ยวและผู้เข้ามาใช้บริการกลุ่มอื่นๆ และเป็นการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการรักษาสิ่งแวดล้อมของประเทศ อย่างไรก็ตาม การพัฒนามาตรฐานโรงแรมจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ จากภาครัฐด้วยเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นและสอดคล้องกับนโยบายสิ่งแวดล้อมของประเทศ ซึ่งคาดว่าจะได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการมากขึ้นในอนาคต รวมทั้งมีการปรับปรุงมาตรฐานดังกล่าวให้เข้มข้นยิ่งขึ้น ทั้งนี้ มาตรฐานใบไม้เขียวไม่จำเป็นต้องได้มาด้วยการลงทุนเป็นจำนวนเงินมากมาย แต่ได้มาด้วยการบริหารจัดการด้วยความสามารถของผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้ประกอบการ ผู้ได้บังคับบัญชา ตลอดจนการสนับสนุนอย่างจริงจังจากภาครัฐ ซึ่งเชื่อว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับ

การท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาสู่ระดับสากล เป็นการเสริมสร้างศักยภาพด้านการบริการ การแข่งขันของธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป